

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2011

620/2011

Laki

yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2011

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlaajuisissa yritysryhmissä annetun lain (335/2007) 18 ja 20 §, 26 §:n 1 ja 3 momentti, 27 §:n 1 momentti, 28 §, 31 §:n 2 momentti, 33 §:n 3 momentti, 34 §:n 1 momentti, 36 ja 40 § sekä 46 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 13 a—13 c §, 22 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, lakiin uusi 26 a ja 26 b §, 33 §:ään uusi 4 ja 5 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 6 momentiksi, 34 §:ään uusi 6 momentti ja lakiin uusi 40 a § seuraavasti:

13 a §

Ylikansallinen asia

Ylikansallisella asialla tarkoitetaan asiaa, joka koskee koko yhteisönlaajuisia yritysryhmiä tai yritystä taikka vähintään kahta yritysryhmän yritystä tai yhteisönlaajuisen yrityksen toimintayksikköä, jotka sijaitsevat Euroopan talousalueen eri jäsenvaltioissa, sekä asiaa, jolla jäsenvaltioiden määrästä riippumatta on merkittävä vaikutus työntekijöiden asemaan tai johon liittyy toimintojen siirtoja jäsenvaltioiden välillä.

13 b §

Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluiksi

Yhteisönlaajuisessa yritysryhmässä ja yrityksessä työntekijöille on tiedotettava ylikan-

sallisesta asiasta ja heitä on kuultava ylikansallisessa asiassa asianmukaisella johdon ja edustuksen tasolla.

13 c §

Tiedottaminen ja kuuleminen

Tiedottaminen on toteutettava ajankohdaltaan, tavaltaan ja sisällöltään siten, että työntekijöiden edustajille annetaan asian käsitteilyn kannalta tarpeelliset tiedot ja että työntekijöiden edustajat voivat riittävästi perehtyä asiaan ja valmistautua kuulemiseen yhteisönlaajuisen yrityksen tai yritysryhmän toimivaltaisen elimen kanssa.

Kuuleminen on toteutettava siten, että työntekijöiden edustajien ja keskushallinnon tai muun asianmukaisen yritysjohtamisen kesken käydään vuoropuhelu. Kuulemisen ajankohdan, tavan ja sisällön on oltava sellaiset, että työntekijöiden edustajat voivat, joh-

HE 1/2011
TyVM 1/2011
EV 1/2011

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/38/EY; N:o L 122, 6.5.2009, s. 28

don vastuuta rajoittamatta, antaa saamiensa tietojen perusteella kuulemisen kohteena olevista ehdotetuista toimenpiteistä lausunnon, joka voidaan ottaa huomioon asiaa yhteisönlaajuisessa yrityksessä tai yritysryhmässä ratkaistaessa.

18 §

Valmistelevat toimenpiteet

Yhteisönlaajuisen yritysryhmän tai yrityksen 17 §:ssä tarkoitettun keskushallinnon tulee yhdessä työntekijöiden edustajien kanssa toimia aloitteellisesti eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi tai vastaavan tiedottamis- ja kuulemismenettelyn ottamiseksi käyttöön.

Yhteisönlaajuisen yritysryhmän tai yrityksen 17 §:ssä tarkoitettu keskushallinto sekä Suomessa sijaitsevan yhteisönlaajuisen yritysryhmän yrityksen ja yhteisönlaajuisen yrityksen toimintayksikön johto ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottoa valmistelevat osapuolet saavat käyttöönsä tiedot, jotka ovat välttämättömiä 22 §:ssä tarkoitettujen neuvotteluiden aloittamiseksi. Näitä ovat erityisesti tiedot, jotka liittyvät yhteisönlaajuisen yritysryhmän tai yrityksen rakenteeseen ja työvoimaan sekä 13 §:ssä tarkoitettuihin työntekijöiden lukumääriin.

20 §

Neuvotteluryhmän kokoonpano ja asiantuntijat

Työntekijöiden neuvotteluryhmän jäsenet valitaan suhteessa kussakin jäsenvaltiossa yhteisönlaajuisessa yrityksessä tai yritysryhmässä työskentelevien työntekijöiden määrään siten, että kutakin jäsenvaltiota kohden on yksi edustaja sellaista jäsenvaltiosta työskentelevää työntekijämäärää kohden, joka vastaa alkavaa kymmentä prosenttia kaikissa jäsenvaltioissa työskentelevien työntekijöiden lukumäärästä.

Neuvotteluryhmän on ilmoitettava kokoonpanonsa yhteisönlaajuisen yritysryhmän tai yrityksen keskushallinnolle, yhteisönlaajuisen yritysryhmän määräysvallassa olevien

yritysten tai yhteisönlaajuisen yrityksen toimintayksiköiden johdoille ja toimivaltaisille Euroopan tasoisille työntekijä- ja työnantaja-järjestöille.

Neuvotteluryhmä voi neuvotteluja varten pyytää apua valitsemiltaan asiantuntijoilta, joihin voi kuulua toimivaltaisten Euroopan tasoisten työntekijäjärjestöjen edustajia. Tällaiset asiantuntijat ja työntekijäjärjestöjen edustajat voivat neuvotteluryhmän pyynnöstä osallistua neuvonantajina neuvottelukokouksiin.

22 §

Neuvottelut yhteistoiminnan järjestämisestä

Keskushallinnon on ilmoitettava neuvottelukutsusta myös toimivaltaisille Euroopan tasoisille työntekijä- ja työnantajajärjestöille.

Neuvotteluryhmällä on oikeus kokoontua kaikkia viestintään tarvittavia keinoja käyttäen ennen keskushallinnon kanssa järjestettäviä kokouksia ja niiden jälkeen ilman keskushallinnon edustajien läsnäoloa.

26 §

Sopimus eurooppalaisesta yritysneuvostosta tai muusta tiedottamis- ja kuulemismenettelystä

Eurooppalaisesta yritysneuvostosta tehtävässä kirjallisessa sopimuksessa tulee, jollei muusta sovita, määrätä:

1) sopimuksen soveltamispiiriin kuuluvat yritykset tai toimintayksiköt;

2) yritysneuvoston kokoonpano, jäsenten lukumäärä ja paikkojen jakautuminen, jossa mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon työntekijöiden edustuksen tasapuolinen jakautuminen eri toimintojen, työntekijäryhmien ja sukupuolten välillä, sekä yritysneuvoston toimikauden pituus;

3) yritysneuvoston tehtävät ja tiedottamis- ja kuulemismenettely sekä tämän suhde vastaavaan kansallisen tason menettelyyn;

4) yritysneuvoston kokoontumispaikka tai paikat, kokoontumistiheys ja kokousten kesto-aika;

5) yritysneuvoston työvaliokunnan ko-

koonpano, nimittäminen, tehtävät ja menettelysäännöt;

6) yritysneuvostolle osoitettavat taloudelliset ja muut aineelliset voimavarat; sekä

7) sopimuksen voimaantuloaika ja kesto sekä menettely sopimuksen muuttamiseksi, irtisanomiseksi ja uudelleen neuvottelemiseksi sekä menettely yhteisönlajuisen yrityksen tai yritysryhmän rakenteen muuttuessa.

Sopimus eurooppalaisesta yritysneuvostosta tai muusta tiedottamis- ja kuulemismenettelystä syrjäyttää 27—38 §:ssä tarkoitetut toissijaiset säännökset yhteistoiminnasta yhteisönlajuisessa yritysryhmässä ja yrityksessä, jollei sopimuksesta johdu muuta.

26 a §

Tiedottamis- ja kuulemismenettelyn suhde muuhun yhteistoimintalainsäädäntöön

Jollei 26 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja, sopimuksella määriteltyjä toimintatapoja ole, tiedottaminen ja kuuleminen on toteutettava sekä eurooppalaisessa yritysneuvostossa että yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain mukaisessa menettelyssä, kun suunnitellaan päätöksiä, jotka voivat aiheuttaa merkittäviä muutoksia työjärjestelyihin tai sopimussuhteisiin.

26 b §

Tiedottamis- ja kuulemismenettelyn mukauttaminen

Jos yhteisönlajuisen yrityksen tai yritysryhmän rakenne muuttuu merkittävästi eikä tällaisesta muutoksesta ole sopimusmääräyksiä tai sitä koskevat sopimusten määräykset ovat keskenään ristiriitaisia, keskushallinnon on aloitettava 22 §:ssä tarkoitetut neuvottelut omasta aloitteestaan tai vähintään kahden, eri jäsenvaltioissa sijaitsevan yrityksen tai toimintayksikön vähintään sadan työntekijän tai heidän edustajiensa kirjallisesta pyynnöstä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa neuvotteluissa vähintään kolme kunkin eurooppalaisen yritysneuvoston jäsenistä on työntekijöi-

den neuvotteluryhmän jäseniä niiden jäsenten lisäksi, jotka on valittu 20 §:n mukaisesti.

Eurooppalaiset yritysneuvostot jatkavat toimintaansa 1 momentissa tarkoitettujen neuvottelujen ajan niiden järjestelyjen mukaisesti, joita on mahdollisesti mukautettu eurooppalaisen yritysneuvoston tai yritysneuvostojen jäsenten ja keskushallinnon välisiin sopimuksiin.

27 §

Toissijaiset säännökset yhteistoiminnasta yhteisönlajuisessa yritysryhmässä ja yrityksessä

Yhteisönlajuisessa yritysryhmässä tai yrityksessä on sovellettava 28—38 §:n säännöksiä eurooppalaisesta yritysneuvostosta:

1) kun keskushallinto ja työntekijöiden neuvotteluryhmä ovat sopineet siitä;

2) jollei keskushallinto ole aloittanut neuvotteluja työntekijöiden neuvotteluryhmän kanssa kuuden kuukauden kuluessa 19 §:n 2 kohdassa tarkoitettua työntekijöiden tai heidän edustajiensa neuvottelupyynnöstä; tai

3) jolleivät keskushallinto ja työntekijöiden neuvotteluryhmä ole neuvotteluissaan saavuttaneet sopimusta tässä luvussa tarkoitettua yhteistoiminnasta kolmen vuoden kuluessa 19 §:ssä tarkoitetuista ajankohdista paitsi, jos tämä on johtunut työntekijöiden neuvotteluryhmän 24 §:ssä tarkoitettua päätöksestä pidättäytyä sopimusneuvotteluista.

28 §

Eurooppalaisen yritysneuvoston kokoonpano

Eurooppalaisen yritysneuvoston jäsenet valitaan suhteessa kussakin jäsenvaltiossa yhteisönlajuisessa yrityksessä tai yritysryhmässä työskentelevien työntekijöiden määrään siten, että kutakin jäsenvaltiota kohden on yksi edustaja sellaista jäsenvaltiossa työskentelevää työntekijämäärää kohden, joka vastaa alkavaa kymmentä prosenttia kaikissa jäsenvaltioissa työskentelevien työntekijöiden lukumäärästä.

31 §

Eurooppalaisen yritysneuvoston työjärjestys ja työvaliokunta

Yritysneuvosto valitsee keskuudestaan enintään viisijäsenisen työvaliokunnan, joka vahvistaa työjärjestyksensä ja jolla on oltava mahdollisuudet toimia säännöllisesti.

33 §

Säännölliset kokoukset ja niissä käsiteltävät asiat

Eurooppalaiselle yritysneuvostolle on tiedotettava erityisesti yhteisönlaajuisen yrityksen tai yritysryhmän rakenteesta, talous- ja rahoitustilanteesta sekä toiminnan, tuotannon ja myynnin kehitysnäkymistä.

Eurooppalaiselle yritysneuvostolle tiedottaminen ja sen kuuleminen koskevat erityisesti työvoimatilannetta ja sen kehitysnäkymiä, investointeja, merkittäviä organisaatiomuutoksia, uusien työ- ja tuotantomenetelmien käyttöönottoa, tuotannon siirtoja, sulautumisia, yritysten, toimintayksiköiden tai niiden merkittävien osien tuotannon supistamista tai lakkauttamista sekä, sen mukaisesti kuin kunkin yhteisönlaajuiseen yritysryhmään kuuluvan yrityksen tai kunkin yrityksen toimintayksikön sijaintivaltion kansallisessa laissa säädetään, työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetussa neuvoston direktiivissä 98/59/EY tarkoitettuja työntekijöiden vähentämiä.

Kuuleminen on toteutettava siten, että työntekijöiden edustajat voivat kokoontua keskushallinnon kanssa ja saada perustellun vastauksen kaikkiin esittämiinsä lausuntoihin.

34 §

Ylimääräiset kokoukset poikkeuksellisissa tilanteissa

Keskushallinnon on esitettävä työvaliokunnalle näkemysten vaihdon kannalta oikea-

aikaisesti selvitys sellaisista poikkeuksellisista seikoista tai päätöksistä, jotka vaikuttavat huomattavasti työntekijöiden asemaan. Tällaisia seikkoja ovat erityisesti toiminnan uudelleensijoittaminen, yrityksen tai toimintayksikön lopettaminen ja 33 §:n 4 momentissa tarkoitetut irtisanomiset.

Työntekijöiden salassapitovelvollisuuteen 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sovelletaan 43 §:ää.

36 §

Yritysneuvoston ja sen työvaliokunnan jäsenten tiedottamisvelvollisuus

Yritysneuvoston ja sen työvaliokunnan jäsenten tiedottamisvelvollisuuteen sovelletaan 40 a §:ää.

40 §

Työntekijöiden edustajien oikeudet

Eurooppalaisen yritysneuvoston jäsenillä on oltava tarvittavat keinot käyttää tästä laista johtuvia oikeuksiaan, jotta he voivat edustaa yhdessä yhteisönlaajuisen yrityksen tai yritysryhmän työntekijöiden etuja. Työntekijöiden neuvotteluryhmän ja eurooppalaisen yritysneuvoston jäsenille on annettava koulutusta siinä määrin kuin se on tarpeen heidän edustustehtävänsä hoitamiseksi kansainvälisessä ympäristössä.

Tässä laissa tarkoitetuilla työntekijöiden edustajilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi ja koulutusta varten riittävästi vapautusta työstään. Työnantajan on korvattava tästä aiheutuva ansionmenetyks. Muusta vapautuksesta työstä ja ansionmenetyksen korvaamisesta on kussakin tapauksessa sovittava asianomaisen työntekijöiden edustajan ja työnantajan välillä.

Jos työntekijöiden edustaja osallistuu työaikansa ulkopuolella tämän lain mukaiseen yhteistoimintamenettelyyn tai suorittaa muun työnantajan kanssa sovitun tehtävän, työnantajan on suoritettava hänelle tehtävään käytetyltä ajalta korvaus, joka vastaa edustajan säännöllisen työajan palkkaa.

40 a §

*Työntekijöiden edustajien
tiedottamisvelvollisuus*

Työntekijöiden edustajien tulee tiedottaa yhteisönlajuisen yritysryhmän tai yrityksen työntekijöiden muille edustajille tai, jollei edustajia ole valittu, suoraan työntekijöille 3 luvussa tarkoitetun tiedottamisen ja kuulemisen sisällöstä ja tuloksista, jollei 43 §:ssä tarkoitetusta salassapitovelvollisuudesta muuta johdu.

46 §

Rangaistussäännökset

Keskushallinnon, määräysvallassa olevan yrityksen taikka 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun yrityksen tai tällaisen yrityksen toimintayksikön edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta jättää noudattamatta tai rikkoo, mitä 11, 12 tai 13 c §:ssä, 18 §:n 2 momentissa, 22 §:n 2 momentissa taikka 32—35, 39, 40 tai 47 §:ssä säädetään, lukuun ottamatta, mitä 40 §:ssä säädetään työnantajan maksuvelvollisuudesta, taikka olennaisesti laiminlyö noudattaa, mitä 8 tai 26 §:ssä tarkoitettussa sopimuksessa on sovittu, on tuomittava *yritysryhmän yhteistoimintavelvoitteen rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2011.

Tätä lakia ei 26 b §:ää lukuun ottamatta sovelleta yhteisönlajuisiin yrityksiin ja yritysryhmiin, joissa on eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden

tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä annetun neuvoston direktiivin 94/45/EY 13 artiklan 1 kohdan tai eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöön ottamisesta yhteisönlajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä annetun direktiivin 94/45/EY ulottamisesta koskemaan Yhdistynyttä kuningaskuntaa annetun neuvoston direktiivin 97/74/EY 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehty yksi tai useampi koko henkilöstöä koskeva sopimus työntekijöille tiedottamisesta ja heidän kuulemisestaan ylikansallisesti tai joissa tällaisia sopimuksia tarkistetaan yrityksen tai yritysryhmän rakenteen muuttumisen vuoksi.

Yhteisönlajuisiin yrityksiin ja yritysryhmiin, joissa on 5 päivän kesäkuuta 2009 ja 5 päivän kesäkuuta 2011 välisenä aikana eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä annetun neuvoston direktiivin 94/45/EY 6 artiklan mukaisesti allekirjoitettu sopimus tai tarkistettu aiempaa sopimusta, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sekä tämän lain 26 b §:ää.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettun sopimuksen voimassaolon päättyessä osapuolet voivat sopia sopimuksen jatkamisesta sellaisenaan tai tarkistettuna. Tällöin sopimukseen sovelletaan edelleen 2 tai 3 momentissa mainittuja säännöksiä. Jollei muusta ole sovittu, 2 momentissa tarkoitettu sopimus voidaan irtisanoa päättymään kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Anni Sinnemäki*